

Katrine Nøhr, Jacob Seier Petersen, Hans Knudsen og Hanne Søndergård
Pedersen

Unge på uddannelseshjælp i Randers Kommune

Hvilke strategier har de for deres boligsituation?

A

K

R

O

K

O

Unge på uddannelseshjælp i Randers Kommune – Hvilke strategier har de for deres boligsituation? kan hentes fra hjemmesiden www.kora.dk

© KORA og forfatterne

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til KORA.

© Omslag: Mega Design og Monokrom

Udgiver: KORA
ISBN: 978-87-7509-775-3
Projekt: 10875
Januar 2015

KORA
Det Nationale Institut for
Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

KORA er en uafhængig statslig institution, hvis formål er at fremme kvalitetsudvikling samt bedre ressourceanvendelse og styring i den offentlige sektor.

Det Nationale Institut
for Kommuners og Regioners
Analyse og Forskning

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00

Forord

Randers Kommune har bedt KORA om at kortlægge, hvordan unge på uddannelseshjælp håndterer deres boligsituation i lyset af, at deres forsørgelsesgrundlag er reduceret som følge af kontanthjælpsreformen. Silkeborg Kommune har gennemført en tilsvarende undersøgelse. Notatet belyser, hvilke strategier de unge i Randers bruger for at nedbringe deres udgifter.

Undersøgelsen er gennemført af seniorprojektleder Hanne Søndergård Pedersen (projektleder) i samarbejde med projektleder Katrine Nøhr og projektleder Jacob Seier Petersen, der har gennemført spørgeskemaundersøgelse og analyser. Seniorprojektleder Hans Knudsen har gennemført de kvalitative interview.

Analyse- og forskningschef Vibeke Normann Andersen har været ansvarlig for kvalitetssikringen af rapporten i samarbejde med seniorforsker Iben Bolvig.

KORA ønsker at takke alle de medarbejdere, der har været behjælpelige i dataindsamlingen og ikke mindst alle de unge, der har deltaget i interview og svaret på spørgeskemaet.

Hanne Søndergård Pedersen
Januar 2015

Indhold

Resumé.....	5
1 Indledning.....	7
1.1 Undersøgellesdesign	7
1.2 Datagrundlag	8
2 De unges strategier	10
2.1 Hvor mange har økonomiske problemer og konkret handlet på dem?	10
2.2 Boligudgifter	11
2.3 Leveomkostninger	12
2.4 Indtægter	12
3 Hvilke unge har hvilke strategier?	14
3.1 Yngre uddannelsesparate med folkeskoleuddannelse	15
3.2 Uddannelsesparate med gæld	15
3.3 "Ældre" uddannelsesparate med ungdomsuddannelse	16
3.4 Åbenlyst uddannelsesparate med kort forløb i jobcenteret	17
Bilag 1 Arketypernes forskellige strategier	19

Resumé

Som et led i kontanthjælpsreformen har en stor gruppe af unge uden erhvervskompetencegivende uddannelse fået reduceret deres forsørgelsesgrundlag, så de nu er på uddannelseshjælp og ikke kontanthjælp. Reduktionen i forsørgelsesgrundlaget forventes at påvirke de unges boligsituation, da de fremover vil have færre ressourcer til rådighed til finansiering af boligudgifter. Det er afgørende, at de unge har en stabil boligsituation, da uro på boligfronten kan påvirke de unges overskud til at søge og gennemføre en uddannelse og dermed gøre de unges ledighedsforløb mere langstrakt.

Randers Kommune har derfor bedt KORA om at kortlægge, hvordan unge på uddannelseshjælp håndterer deres boligsituation.

Undersøgelsens metode

Undersøgelsen er baseret på:

- En indledende **interviewundersøgelse**. Disse interview har bidraget til udformningen af spørgeskemaet.
- **Spørgeskemaundersøgelse** blandt målgruppen i perioden 1. september 2014 til 10. november 2014. 105 unge har svaret på spørgeskemaet. Det svarer til 19 % af den samlede målgruppe. Stikprøven er repræsentativ for målgruppen.
- Data fra spørgeskemaundersøgelsen er koblet med **registerdata** fra DREAM-databasen om de unges tidligere sagsforløb, etnicitet mv.

Undersøgelsen viser, at 73 % af de unge mener, at de har økonomiske problemer. I den gruppe har 77 % gjort noget for at nedbringe udgifterne¹.

Samlet set har 73 (70 %) af de unge i undersøgelsen konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter. 22 % af dem vurderer, at de forskellige tiltag er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation. 42 % mener ikke, at de er tilstrækkelige, mens 36 % er i tvivl.

De unge har primært anvendt disse strategier:

- Bruge færre penge på tøj, fritidsaktiviteter, elektronik, mad, transport og rejser (93 %)
- Flytte i en billigere bolig (15 %)
- Flytte hjem til forældre (15 %)
- Flytte sammen med en kæreste (15 %).

De fleste har fremadrettet planer om, at:

- bruge færre penge på tøj, elektronik, fritidsaktiviteter, rejser og transport (51 %)
- starte på en uddannelse (45 %)
- finde et job (41 %)
- flytte i en billigere bolig (21 %).

¹ Det skal bemærkes, at Finanslovsaftalen for 2015 giver en række forbedringer for unge på uddannelseshjælp, som betyder, at Randers Kommune får andre handlemuligheder fremadrettet i forhold til at hjælpe de unge med deres boligsituation. Samtidig får de unge en højere forsørgersats, og færre vil formentlig have problemer med at finde en bolig og få økonomien til at hænge samme, end det fremgår af denne undersøgelse.

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen er der identificeret fire arketyper af unge, der har forskellige strategier i forhold til at håndtere deres boligsituation:

Gruppernes strategier

De yngste: yngre uddannelsesparate med folkeskoleuddannelse. Denne relativt unge gruppe på 31 personer har gennemført folkeskolen, men ingen ungdomsuddannelse. Det er samtidig den gruppe, hvor færrest (58 %) vurderer, at de har økonomiske problemer. Samme andel har dog konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter – primært ved at reducere deres leveomkostninger:

- 66 % har nedbragt eller vil nedbringe boligudgifter
- 81 % har reduceret eller vil reducere leveomkostninger
- 77 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter.

De bevidste: uddannelsesparate med gæld. Denne gruppe på 22 unge er den gruppe, der har påbegyndt flest forløb i jobcenteret. De har desuden alle stiftet gæld. Næsten alle (96 %) vurderer, at de har økonomiske problemer, men kun 75 % af dem har gjort noget for at nedbringe deres udgifter. Det er således den gruppe, hvor der er flest med økonomiske problemer, der ikke har handlet på dem endnu. Flere har dog planer om at skrupe på alle tre håndtag. Gruppen er således den, der i højeste grad vil reducere boligudgifter, og gruppen er også blandt dem, der i højeste grad vil øge indtægter – primært ved at gå i uddannelse:

- 77 % har nedbragt eller vil nedbringe boligudgifter
- 86 % har reduceret eller vil reducere leveomkostninger
- 82 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter.

De spareivrige: "ældre" uddannelsesparate med ungdomsuddannelse. Denne gruppe på 21 unge er gennemsnitlig ældre end de andre grupper. 71 % vurderer, at de har økonomiske problemer, samme andel har dog konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter. Det er den gruppe, hvor den største andel har eller vil reducere leveomkostninger men også den gruppe, hvor færrest har planer om at øge indtægter – fx ved at gå i uddannelse eller i job:

- 63 % har nedbragt eller vil nedbringe boligudgifter
- 90 % har reduceret eller vil reducere leveomkostninger
- 52 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter.

De kortvarige: åbenlyst uddannelsesparate med kort forløb i jobcenteret. Denne gruppe på 18 personer er karakteriseret ved, at der ikke er noget, der forhindrer, at de går i gang med en uddannelse straks. 78 % har konkret gjort noget for at nedbringe udgifter, og færre (72 %) oplever, at de har økonomiske problemer. Det er denne gruppe, der er mindst stemt for at reducere boligudgifterne. Det kan skyldes, at det kan være omkostningsfuldt at flytte, og hvis gruppen har udsigt til relativt hurtigt at ændre på den økonomiske situation, vælger de måske i stedet at reducere andre steder:

- 39 % har nedbragt eller vil nedbringe boligudgifter
- 83 % har reduceret eller vil reducere leveomkostninger
- 83 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter.

1 Indledning

Som en del af kontanthjælpsreformen er kontanthjælpen for de unge under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse blevet afskaffet og erstattet af uddannelseshjælp svarende til SU. Det betyder, at unge, der er visiteret åbenlyst uddannelsesparate eller uddannelsesparate, fremover vil modtage betydeligt mindre i overførselsindkomst, end det var tilfældet før kontanthjælpsreformen².

Kategorisering af unge uden erhvervskompetencegivende uddannelse

I forbindelse med kontanthjælpsreformen er de tidligere matchgrupper blevet afskaffet. Fremover skal unge uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, som henvender sig i jobcenteret med henblik på at få understøttelse, visiteres som enten åbenlyst uddannelsesparat, uddannelsesparat eller aktivitetsparat. Grupperingerne angiver, hvor stor en indsats jobcenteret forventes at skulle iværksætte, før de unge under 30 år kan påbegynde en uddannelse.

Reduktionen i de (åbenlyst) uddannelsesparates forsørgelsesgrundlag må forventes at påvirke de unges boligsituation, da de fremover vil have færre ressourcer til rådighed til finansiering af boligudgifter. Det er vigtigt, at de unge har en stabil boligsituation, da uro på boligfronten må antages at påvirke de unges overskud til at søge og gennemføre en uddannelse og dermed gøre de unges ledighedsforløb mere langstrakt.

Randers Kommune har derfor bedt KORA om at kortlægge, hvordan unge på uddannelseshjælp håndterer deres boligsituation.

Undersøgelsen svarer på to spørgsmål:

- Hvilke strategier har de unge?
- Hvilke arketyper af unge har hvilke strategier?

1.1 Undersøgellesdesign

Randers Kommune har ønsket, at undersøgelsen skulle bidrage til, at de unge blev opmærksomme på, hvilke konsekvenser reformen har for deres økonomi og boligsituation.

Derfor er undersøgelsen tilrettelagt, så flest mulige unge i målgruppen er kontaktet. Undersøgelsen er baseret på følgende dataindsamlingsmetoder.

- En indledende **interviewundersøgelse** blandt målgruppen. Tre unge, der varierer på køn og alder er interviewet individuelt for at belyse deres strategier. Disse interview har bidraget til udformningen af spørgeskemaet.
- **Spørgeskemaundersøgelse** blandt målgruppen. For at få så høj en svarprocent som mulig har de unge udfyldt det elektroniske spørgeskema hos leverandøren. I praksis har de unge fået udleveret et dokument, som indeholder en personlige kode til skemaet. Kun KORA har haft adgang til de unges besvarelser. De unge er således blevet sikret anonymitet overfor jobcenteret, hvilket formentlig har bidraget til mere

² De aktivitetsparate vil modtage et aktivitetstillæg, hvorfor de ikke i samme omfang vil opleve en indkomstnedgang.

ærlige svar fra de unge. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført i perioden 1. september 2014 til 10. november 2014.

- Data fra spørgeskemaundersøgelsen er koblet med **registerdata** fra DREAM-databasen om de unges tidligere sagsforløb, etnicitet mv.

Ved hjælp af spørgeskemaundersøgelsen er det afdækket, hvilke strategier de unge har i forhold til at overkomme deres boligsituation, når de er på uddannelseshjælp. Samtidig gør undersøgelsen det muligt at gruppere de unge i henhold til en række baggrundsvariable. På den måde kan det analyseres, hvilke grupper der har bestemte strategier. Det kan give et godt udgangspunkt for kommunen til at iværksætte målrettede tiltag for særlige grupper.

Spørgeskemaet

I spørgeskemaet er der spurgt ind til de unges anvendte, planlagte og mulige strategier under tre overordnede temaer: boligudgifter, leveomkostninger og indtægter.

Spørgebatteriet har varieret, alt efter om den unge i forvejen har gjort noget for at nedbringe sine udgifter, og om det har været tilstrækkeligt til at sikre en stabil boligsituation.

- Kun unge, der har gjort noget for at nedbringe deres udgifter, er blevet spurgt om anvendte strategier.
- Kun unge, der enten ikke har nedbragt deres udgifter eller ikke vurderer, at udgifterne er nedbragt nok til at sikre en stabil boligsituation, er blevet spurgt om mulige og planlagte strategier.

Derudover har spørgeskemaet afdækket en række baggrundsforhold som gæld, psykiske lidelser, netværk, forsørgerpligt, hvorvidt den unge bor hjemme, forældres uddannelsesniveau mv.

1.2 Datagrundlag

I september og oktober har Randers Kommune samlet set haft 548 unge på uddannelseshjælp, visiteret som åbenlyst uddannelsesparate eller uddannelsesparate. 105 har svaret på spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 19 %.

Denne femtedel adskiller sig ikke signifikant fra den samlede målgruppe hverken i forhold til fordelingen på køn og visiteringsgruppe, andel med anden etnisk baggrund end dansk eller gennemsnitlig alder, jf. Tabel 1.1., der viser tallene for henholdsvis stikprøven og målgruppen. Stikprøven vurderes derfor at være repræsentativ for den samlede målgruppe.

Tabel 1.1 Fordelingen på køn, visiteringsgruppe, anden etnisk baggrund end dansk og gennemsnitlig alder i henholdsvis stikprøve og målgruppe

	Andel mænd	Andel uddannelsesparate	Andel med anden etnisk baggrund end dansk	Gns. alder
Stikprøven (105)	45 %	79 %	11 %	22,7 år
Målgruppen (547)	50 %	77 %	11 %	22,9 år

Note: Der er ingen signifikant forskel mellem stikprøven og målgruppen på de forskellige baggrundsvariable. Forskellen er testet via en χ^2 -test. Antal respondenter er angivet i parenteserne.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

Aftale om Finanslov 2015

Finanslovsaftalen for 2015 betyder en række forbedringer for unge på uddannelseshjælp. Disse forbedringer har ikke været gældende i undersøgelsesperioden, og det betyder, at Randers Kommune får andre handlemuligheder fremadrettet i forhold til at hjælpe de unge med deres boligsituation. Samtidig får de unge en højere forsørgersats, og færre vil formentlig have problemer med at finde en bolig og få økonomien til at hænge sammen, end det fremgår af denne undersøgelse.

I aftalen om Finansloven for 2015 er der vedtaget følgende forbedringer for unge på uddannelseshjælp:

- Den laveste forsørgersats for uddannelseshjælp hæves fra 5.962 kr. til 8.344 kr. om måneden.
- Indkomstgrænsen for modregning i boligsikringen for forsørgerpar, hvor begge er under 30 år, hæves med 37.300 kr. fra og med første barn.
- Adgangen til særlig støtte (§ 34) udvides til også at omfatte de under 25-årige på uddannelseshjælp, ligesom unge på 25-29 år får mulighed for at modtage særlig støtte i hele deres uddannelseshjælpsforløb.
- Modtagere af uddannelseshjælp får mulighed for at nedbringe deres boligudgifter ved at udleje/fremleje til en logerende, uden at lejeindtægten fradrages i uddannelseshjælpen.
- Samtidig afskaffes den gensidige forsørgerpligt for samlevende helt fra og med 2016.

2 De unges strategier

I dette kapitel beskriver vi først, hvor mange af de unge på uddannelseshjælp der selv vurderer, at de har økonomiske vanskeligheder, og hvor mange der har gjort noget for at rette op på økonomien. Dernæst gennemgår vi de unges strategier i forhold til boligudgifter, leveomkostninger og indtægter.

2.1 Hvor mange har økonomiske problemer og konkret handlet på dem?

73 % af de unge i undersøgelsen har svaret, at de har problemer med at få deres økonomi til at hænge sammen. 7 % er i tvivl, mens de resterende 20 % ikke vurderer, at de har økonomiske problemer.

Hvis vi ser nærmere på den gruppe, der mener, at deres økonomi ikke hænger sammen, så har det store flertal – 77 % – konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter, mens 17 % endnu ikke har gjort noget for at rette op på økonomien. Blandt de unge, som ikke vurderer, at de har økonomiske problemer, har 48 % af dem konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter jf. Tabel 2.1. Det kan være årsagen til, at de kan få deres økonomi til at hænge sammen.

Samlet set har 73 (70 %) af de unge i undersøgelsen konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter. 22 % af dem vurderer, at de forskellige tiltag er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation. 42 % mener ikke, at de er tilstrækkelige, mens 36 % er i tvivl.

Tabel 2.1 Antal der har økonomiske problemer og konkret handlet på dem

	Nedbragt udgifter	Ikke nedbragt udgifter	Ved ikke	I alt
Økonomiske problemer	77 % (59)	17 % (13)	7 % (5)	100 % (77)
Ikke økonomiske problemer	48 % (10)	43 % (9)	10 % (2)	100 % (21)
Ved ikke	57 % (4)	29 % (2)	14 % (1)	100 % (7)
I alt	70 % (73)	23 % (24)	8 % (8)	100 % (105)

Note: Gruppen af unge, der vurderer, at de har økonomiske problemer, har i signifikant højere grad end gruppen, der ikke vurderer, at de har økonomiske problemer, gjort noget for at nedbringe deres udgifter. Forskellen mellem grupperne er testet via en chi²-test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,1$.

Tallene i parentes angiver n.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

For at forbedre deres økonomiske situation kan de unge overordnet skruer på tre forskellige håndtag. De kan **nedbringe deres boligudgifter**, **reducere deres leveomkostninger** og **øge deres indtægter**. De unges strategier på disse områder beskrives i de følgende afsnit.

2.2 Boligudgifter

I undersøgelsen er de unge blevet spurgt, om de er flyttet eller har planer om at flytte i en billigere bolig, hjem til forældrene, sammen med en ven, veninde eller en kæreste, i ungdomsbolig, klubværelse, bofællesskab eller på forsorgshjem/herberg. Tabel 2.2 viser, hvor mange der har de forskellige boligstrategier.

Tabel 2.2 Antal og andel, der har eller har planer om at bruge forskellige strategier for at nedbringe deres boligudgifter

Strategi	Anvendt strategi		Planlagt strategi	
Flytte i en billigere bolig	12	15 %	21	23 %
Flytte hjem til mine forældre	12	15 %	4	5 %
Flytte sammen med en kæreste	12	15 %	8	9 %
Flytte sammen med en ven eller veninde	7	9 %	5	6 %
Flytte på forsorgshjem/herberg	2	2 %	0	0 %
Flytte i ungdomsbolig	0	0 %	5	6 %
Flytte på et klubværelse	0	0 %	0	0 %
Flytte i bofællesskab	0	0 %	1	1 %
Andet	7	9 %	8	9 %
Har ikke nedbragt/ ikke planer om at nedbringe boligudgifter	32	40 %	42	48 %
I alt	81*		87**	

Note: Der kan godt være overlap mellem de forskellige boligstrategier – fx kan man godt angive at man vil flytte i en billigere bolig, og at man vil flytte i ungdomsbolig.

*De unge, der på et indledende spørgsmål har svaret ja eller ved ikke til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter.

**De unge, der har svaret nej til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter samt de unge, som ikke vurderer, at de forskellige strategier/tiltag, de har foretaget, er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

60 % af de unge har nedbragt deres boligudgifter. De foretrukne strategier har været at flytte i en billigere bolig (15 %), hjem til forældrene (15 %) eller sammen med en kæreste (15 %). 9 % er flyttet sammen med en ven eller veninde. To er flyttet på forsorgshjem/herberg.

Lidt over halvdelen af de unge har *planer* om at nedbringe deres boligudgifter. Blandt disse er den foretrukne plan at flytte i en billigere bolig (23 %). 9 % har planer om at flytte sammen med deres kæreste. 6 % vil flytte sammen med en ven eller veninde. Samme andel vil flytte i ungdomsbolig. 5 % har planer om at flytte hjem til deres forældre. En enkelt har planer om at flytte i bofællesskab.

Mens det er 23 % af de unge, der har planer om at flytte i en billigere bolig, er det kun 13 %, der ser det som en mulighed. Det kunne altså tyde på, at de unge har svært ved at finde en billigere bolig. I forhold til de øvrige boligstrategier er der sammenfald mellem, hvad de unge ser som en mulig strategi, og hvad de har planer om at gøre.

23 unge (22 %) har talt med kommunen om deres boligsituation. 8 har oplevet, at kommunen har været behjælpelig med at finde en løsning på deres situation i form af hjælp til indskud, finansiering af husleje i en begrænset periode, opskrivning på akutliste, henvisning til Startbo og hjælp til at håndtere en depression.

2.3 Leveomkostninger

I undersøgelsen er de unge blevet spurgt, om de har nedbragt eller har planer om at nedbringe deres leveomkostninger ved at bruge færre penge på tøj, fritidsaktiviteter, mad, elektronik, transport og/eller rejser. Tabel 2.3 viser, hvor mange der har de forskellige strategier.

Tabel 2.3 Antal og andel, der har reduceret eller har planer om at reducere deres leveomkostninger

	Anvendt strategi		Planlagt strategi	
Færre penge på tøj	57	70 %	29	33 %
Færre penge på fritidsaktiviteter	45	56 %	22	25 %
Færre penge på elektronik	43	53 %	26	30 %
Færre penge på mad	40	49 %	14	16 %
Færre penge på transport	40	49 %	17	20 %
Færre penge på rejser	36	44 %	21	24 %
Færre penge på andet	15	19 %	6	7 %
Har ikke reduceret /har ikke planer om at reducere deres leveomkostninger	6	7 %	43	49 %
I alt	81*		87**	

Note: De unge kan godt have svaret, at de har brugt færre penge på fx mad og samtidig også svaret, at de har planer om at skære yderligere ned på deres udgifter til mad.

*De unge, der på et indledende spørgsmål har svaret ja eller ved ikke til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter.

**De unge, der har svaret nej til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter samt de unge, som ikke vurderer, at de forskellige strategier/tiltag, de har foretaget, er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

Hovedparten (93 %) af de unge, der konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter, har reduceret deres leveomkostninger. Den foretrukne strategi har været at bruge færre penge på tøj (70 %). Omkring halvdelen af dem har også skåret ned på fritidsaktiviteter, elektronik, mad og transport. 44 % har reduceret deres rejsebudget.

Derimod er det kun lidt over halvdelen (51 %), der har planer om at reducere deres leveomkostninger, hvilket kan hænge sammen med, at nogen i forvejen har skåret ned på deres forbrug. Den foretrukne planlagte strategi er at bruge færre penge på tøj, men flere har også planer om at skære ned på elektronik, fritidsaktiviteter, rejser, transport og mad.

2.4 Indtægter

Tabel 2.4 viser, hvor mange der har øget deres indtægter, og hvordan det er sket. Samt hvor mange der har planer om at øge deres indtægter og hvordan.

Tabel 2.4 Antal og andel, der har øget eller har planer om at øge deres indtægter

	Anvendt strategi		Planlagt strategi	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Starte på en uddannelse, så indtægten kan suppleres med SU-lån og et fritidsjob	1	1 %	39	45 %
Finde en elevplads	1	1 %	18	21 %
Finde et job	-	-	36	41 %
Låne penge	11	14 %	3	3 %
Andet	7	9 %	3	3 %
Har ikke øget/ ikke planer om at øge indtægter	62	77 %	16	18 %
I alt	81*		87**	

Note: Der er i spørgeskemaundersøgelsen kun spurgt ind til, om de unge har planer om at finde et job. Hvis de havde fundet et job, ville de ikke længere være berettiget til uddannelseshjælpen. De unge kan godt have svaret, at de har flere forskellige strategier for at øge deres indtægter.

*De unge, der på et indledende spørgsmål har svaret ja eller ved ikke til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter.

**De unge, der har svaret nej til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter samt de unge, som ikke vurderer, at de forskellige strategier/tiltag, de har foretaget, er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

23 % af de unge har øget deres indtægter. 14 % har taget et lån. Syv personer har angivet, hvem de har lånt penge af. Fire har angivet, at de har lånt penge af deres familie. Der er også fire personer, som har lånt penge i banken. To personer har lånt penge af venner eller bekendte. Samme antal har taget (kvik)lån i en eller flere butikker. Nogle af disse syv unge har altså lånt penge flere steder fra. Kun 3 % af de unge har dog planer om at tage et lån.

45 % af de unge har planer om at starte på en uddannelse. 42 % vil øge deres indtægter ved at finde et job, men ca. en femtedel (21 %) har planer om at finde en elevplads.

Blandt de unge, der er kommet med forslag til, hvordan kommunen fremadrettet kan hjælpe dem med deres boligsituation, er der flere, der foreslår, at kommunen opretter billigere boliger herunder kollegier eller ungdomsboliger, hvor der ikke er krav om, at man skal være studerende. Der er også flere, der efterspørger hjælp til at finde en billigere bolig og indskudslån. Derudover er der generelt ønsker om en højere uddannelseshjælp og boligstøtte.

3 Hvilke unge har hvilke strategier?

Dette kapitel beskriver, hvilke overordnede strategier forskellige grupper af unge har i forhold til at håndtere deres boligsituation. I analysen er unge, der har handlet på deres økonomiske situation og unge, der har planer om at handle på deres økonomiske situation, slået sammen. Det er de, da det lave antal besvarelser ellers ville gøre analyserne for usikre.

De fire grupper er følgende:

1. De yngste: yngre uddannelsesparate med folkeskoleuddannelse
2. De bevidste: uddannelsesparate med gæld
3. De spareivrige: "ældre" uddannelsesparate med ungdomsuddannelse
4. De kortvarige: åbenlyst uddannelsesparate med kort forløb i jobcenteret.

Vores vurdering er, at det især er gruppe nummer to og tre, der har behov for særlig støtte i forhold til at håndtere deres boligsituation.

Identificering af arketyper: Metode

De unge er indledningsvist inddelt i grupper af unge med samme baggrundskarakteristik. Dette er gjort for at finde frem til identificerbare grupper af unge, der i særlig høj eller lav grad forsøger at påvirke deres boligudgifter, leveomkostninger og indkomst.

Der er identificeret fire grupper af unge, som på forskellig vis har handlet i forhold til deres boligsituation mv. Grupperne er fundet via en klyngeanalyse, som er en empirisk funderet metode, der konstruerer et forudbestemt antal klynger/grupper af unge. Disse grupper konstrueres således, at unge inden for en gruppe er så homogene som muligt med hensyn til kombinationen af de variable, der indgår i analysen³. Fordelen ved en klyngeanalyse er, at de konstruerede grupper er empirisk forekommende i Randers Kommune.

De fire identificerede grupper er undersøgt i forhold til, hvorvidt de har eller har planer om at anvende en eller flere af de tre overordnede strategier, dvs. reducere boligudgifter, leveomkostninger og eller øge indtægter. Datagrundlagets størrelse betyder, at vi ikke har kunnet komme tættere på strategierne. Vi kan fx ikke sige, at en bestemt gruppe flytter hjem til forældrene, og en anden gruppe flytter i en billigere bolig. Kun at de reducerer deres boligudgifter. Der er muligvis i praksis andre grupper, der også har ensartede strategier, men de har ikke kunnet identificeres i datagrundlaget.

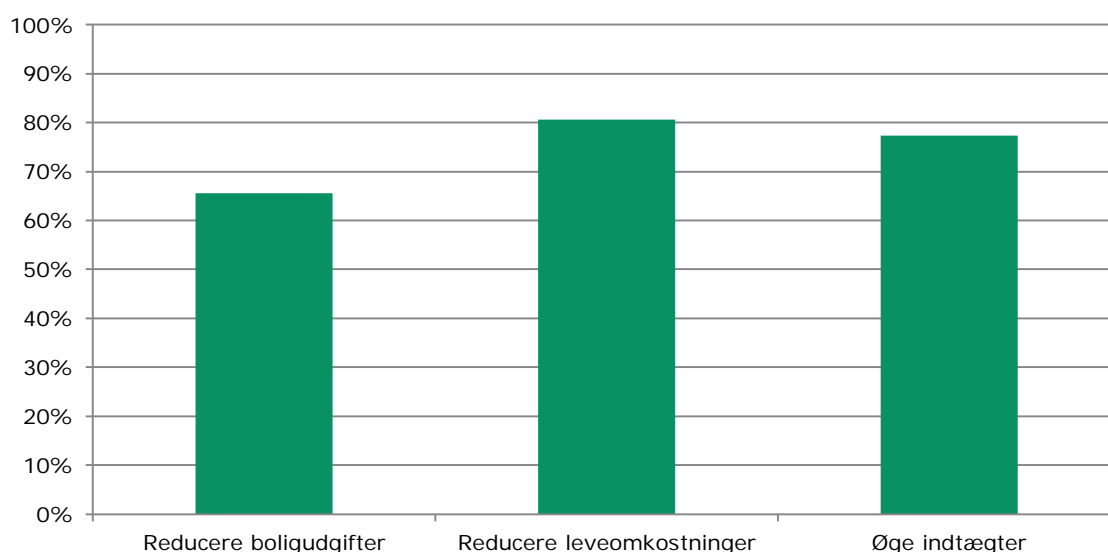
³ Grupperne er konstrueret via Two-way clustering i SPSS. I den valgte metode fordeles de unge på et på forhånd bestemt antal grupper. Der foreligger kun begrænsede retningslinjer for, hvordan antallet af grupper udvælges. Dog sætter antallet af udfyldte spørgeskemaer en grænse for, hvor mange grupper der kan konstrueres, da grupperne ikke må blive for små, hvis de skal give substantiel mening. Vi har valgt en fremgangsmåde, hvor antallet af grupper udvælges ud fra tre kriterier: 1. Ingen grupper må indeholde uforholdsmæssigt få observationer. 2. Grupperne skal adskille sig fra hinanden på flere af de baggrundsvariable, der indgår i analysen. Dvs. der vælges den løsning, hvor grupperne adskiller sig signifikant fra hinanden på flere af baggrundsforholdene (dette undersøges via χ^2 -test). 3. Grupperne skal kunne forklare noget af variationen i de unges håndtering af deres boligsituation, leveomkostninger og indkomst.

3.1 Yngre uddannelsesparate med folkeskoleuddannelse

Gruppen af yngre uddannelsesparate med folkeskoleuddannelse er med 31 unge den største af grupperne. De er med en gennemsnitalder på 21,5 yngre end de andre grupper. Deres højest gennemførte uddannelse er folkeskolen, og de har i snit påbegyndt 1,1 uddannelsesforløb. De er som uddannelsesparate kendetegnet ved, at de kan påbegynde uddannelse inden for ca. ét år. Det vil sige, de har behov for støtte og en aktiv indsats, før de er klar til at komme i uddannelse.

58 % af gruppen vurderer, at de har økonomiske problemer, samme andel har konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter, jf. bilagsfigur 1.1. og 1.2. Figur 3.1 viser, hvilke overordnede strategier gruppen har anvendt eller planlægger at anvende.

Figur 3.1 Strategier for yngre uddannelsesparate med folkeskoleuddannelse

Note: Antal=31

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

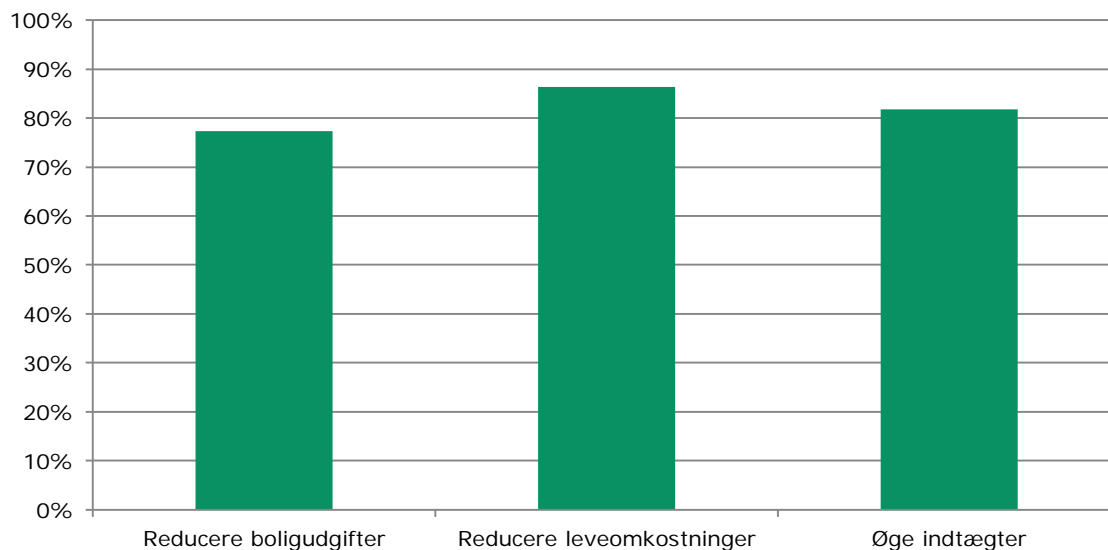
81 % af gruppen har reduceret eller har planer om at reducere deres leveomkostninger. 77 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter – primært ved at finde et job. 66 % har reduceret eller har planer om at reducere deres boligudgifter primært ved at flytte sammen med en ven, veninde eller kæreste.

3.2 Uddannelsesparate med gæld

De uddannelsesparate med gæld er den gruppe af unge, der har påbegyndt flest forløb i jobcenteret – i gennemsnit tre forløb, og de har alle påbegyndt mindst en uddannelse. Som uddannelsesparate er de kendetegnet ved, at de kan påbegynde uddannelse inden for ca. ét år. Det vil sige, de har behov for støtte og en aktiv indsats, før de er klar til at komme i uddannelse. De har alle stiftet gæld.

Næsten alle i gruppen (96 %) vurderer da også, at de har økonomiske problemer, men kun 75 % har gjort noget for at nedbringe deres udgifter, jf. bilagsfigur 1.1. og 1.2. Figur 3.2 viser, hvilke overordnede strategier gruppen har anvendt eller planlægger at anvende.

Figur 3.2 Strategier for uddannelsesparate med gæld

Note: Antal=22

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

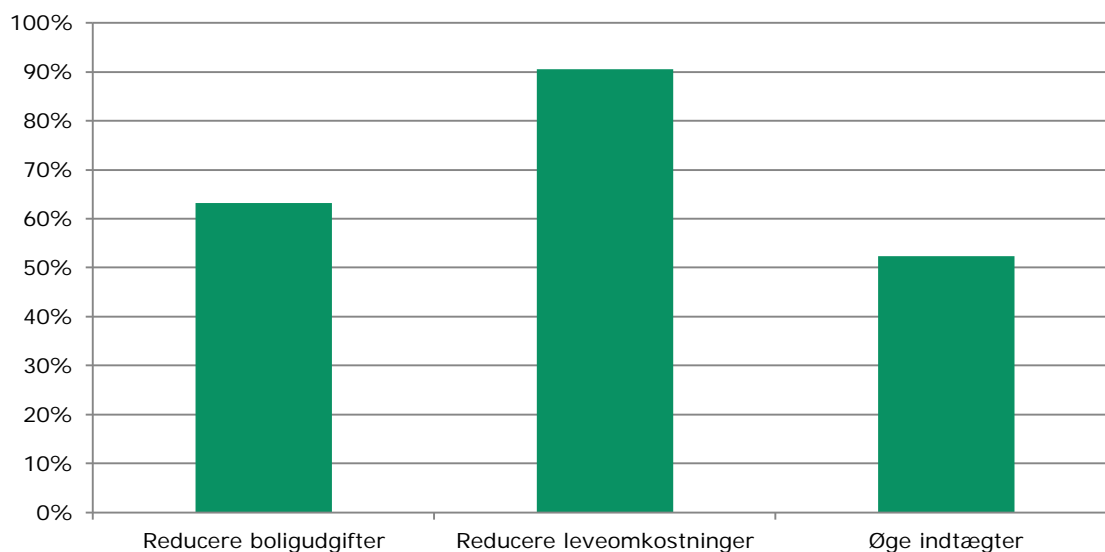
Som det fremgår af figuren, har 86 % reduceret eller har planer om at reducere deres leveomkostninger. 82 % har øget deres indtægter eller har planer herom. De fleste vil gøre dette ved at starte på en uddannelse, så de får mulighed for at supplere deres SU med et SU-lån eller et fritidsjob. 77 % har reduceret eller har planer om at reducere deres boligudgifter – primært ved at flytte i en billigere bolig.

3.3 "Ældre" uddannelsesparate med ungdomsuddannelse

Gruppen af ældre uddannelsesparate med ungdomsuddannelse er med en gennemsnitalder på 24,5 ældre end de andre grupper. 57 % af dem har en gymnasial uddannelse, resten har en etårig ungdomsuddannelse. Derudover er de som uddannelsesparate kendetegnet ved, at de kan påbegynde uddannelse inden for ca. ét år, så de har behov for støtte og en aktiv indsats for at blive klar. De har i lighed med forrige gruppe påbegyndt flere forløb i jobcenteret – i gennemsnit 2,9 forløb.

71 % af gruppen vurderer, at de har økonomiske problemer, og samme andel har konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter, jf. bilagsfigur 1.1. og 1.2. Det tyder på, at de unge i gruppen, der vurderer, at de har økonomiske problemer, også har handlet på det. Figur 3.3 viser, hvilke strategier de har anvendt eller planlagt.

Figur 3.3 Strategier for ældre uddannelsesparate med ungdomsuddannelse

Note: N=21

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

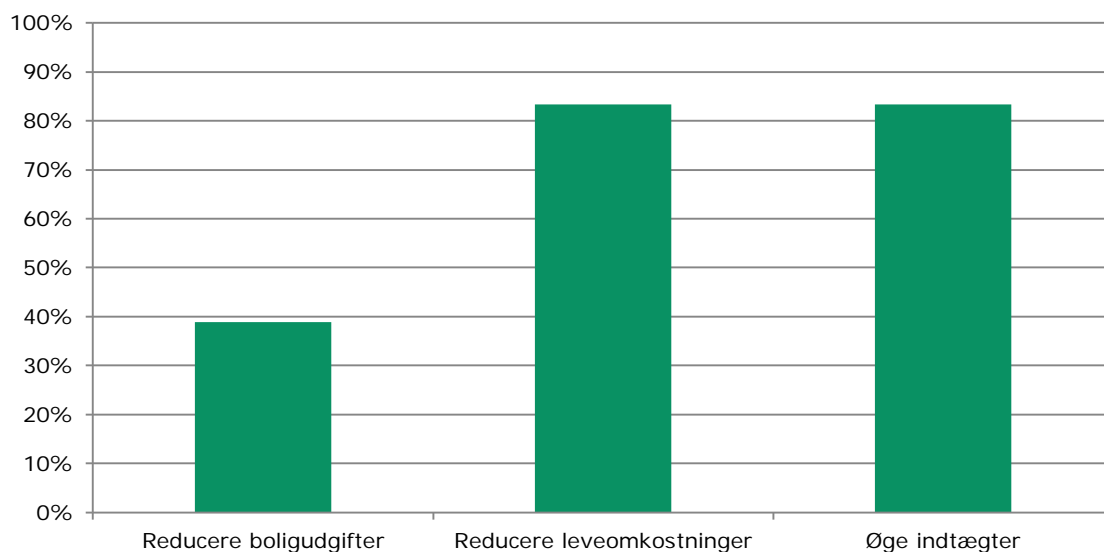
Hele 91 % af gruppen har reduceret eller vil reducere deres leveomkostninger. 63 % har eller vil reducere deres boligudgifter primært ved at flytte i en billigere bolig. Lidt over halvdelen (52 %) vil øge deres indtægter primært ved at starte på en uddannelse, så de får mulighed for at supplere deres SU med et SU-lån eller et fritidsjob.

3.4 Åbenlyst uddannelsesparate med kort forløb i jobcenteret

De åbenlyst uddannelsesparate har som udgangspunkt ikke barrierer i forhold til at kunne påbegynde en uddannelse, og er derfor pålagt at finde og søge en uddannelse med det samme. Gruppen er da også netop karakteriseret ved, at de har haft relativt korte forløb i jobcenteret.

78 % af gruppen har handlet på de økonomiske udfordringer, og 72 % af gruppen vurderer, at de har økonomiske problemer, jf. bilagsfigur 1.1 og 1.2. Figur 3.4 viser hvilke strategier de har anvendt eller planlagt.

Figur 3.4 Strategier for åbenlyst uddannelsesparate med kort forløb i jobcenteret

Note: N=12

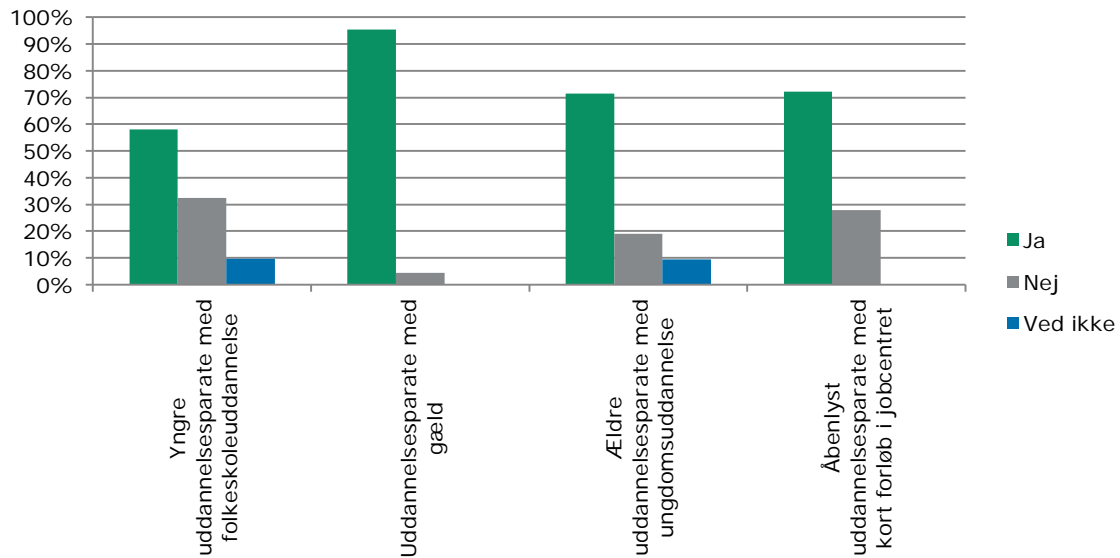
Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

83 % af gruppen har reduceret eller har planer om at reducere deres leveomkostninger. Samme andel har øget eller har planer om at øge deres indtægter primært ved at finde et job og starte på en uddannelse. Kun 39 % har nedbragt eller planer om at nedbringe deres boligudgifter. Det kan skyldes, at de måske forventer hurtigt at kunne øge indtægterne, og hvis de forventer at påbegynde en uddannelse i en anden by, kan det måske ikke betale sig for dem at flytte.

Bilag 1 Arketypernes forskellige strategier

Bilagstabel 1.1.-1.5. viser forskelle i strategier mellem de fire grupper.

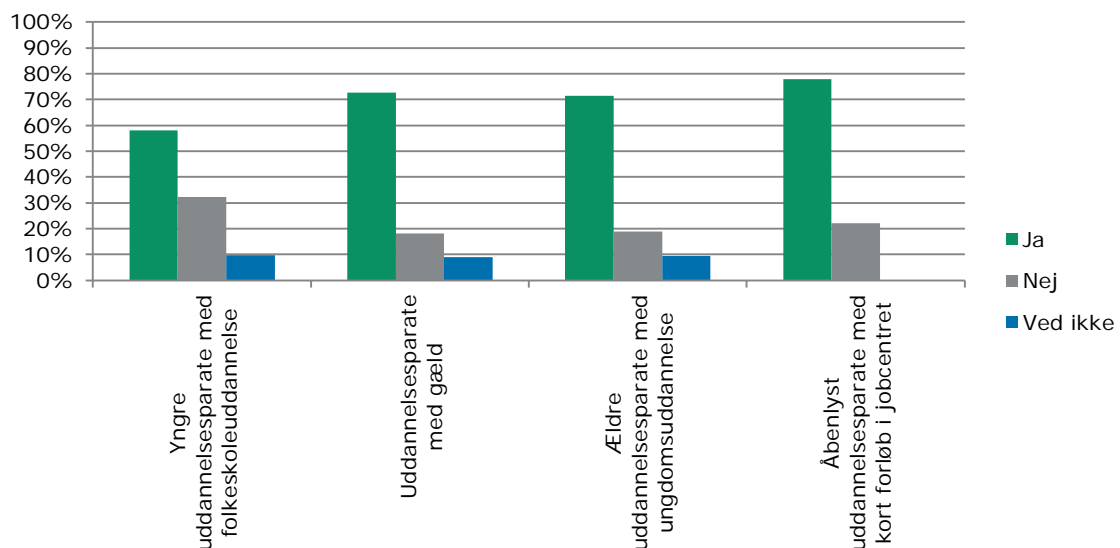
Bilagsfigur 1.1 Vurderer de unge, at de har økonomiske problemer?

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 31, 22, 21, 18. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,1$.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

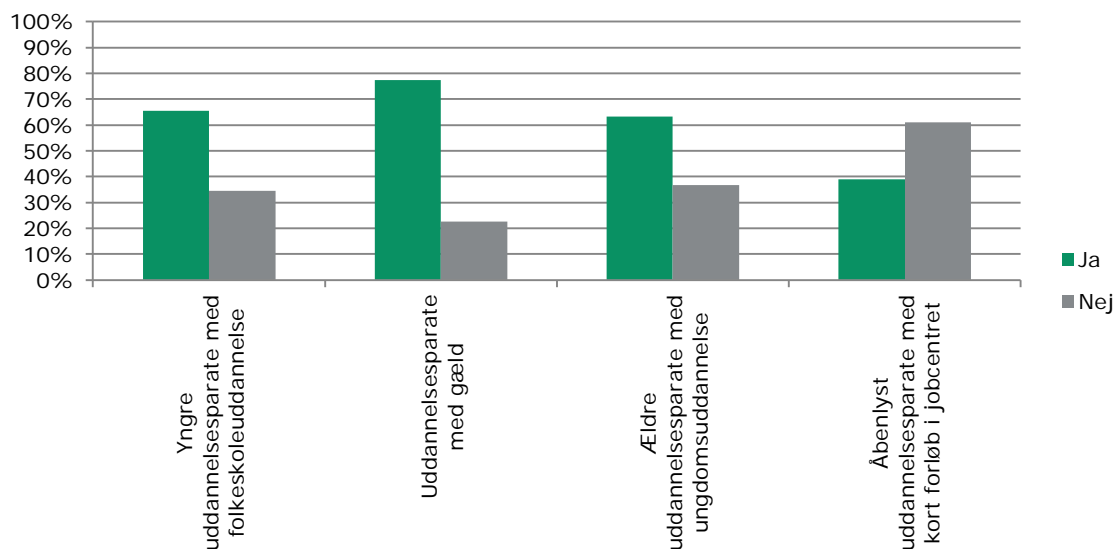
Bilagsfigur 1.2 Vurderer de unge, at de har gjort noget for at nedbringe deres udgifter?

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 31, 22, 21, 18. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er ikke signifikant.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

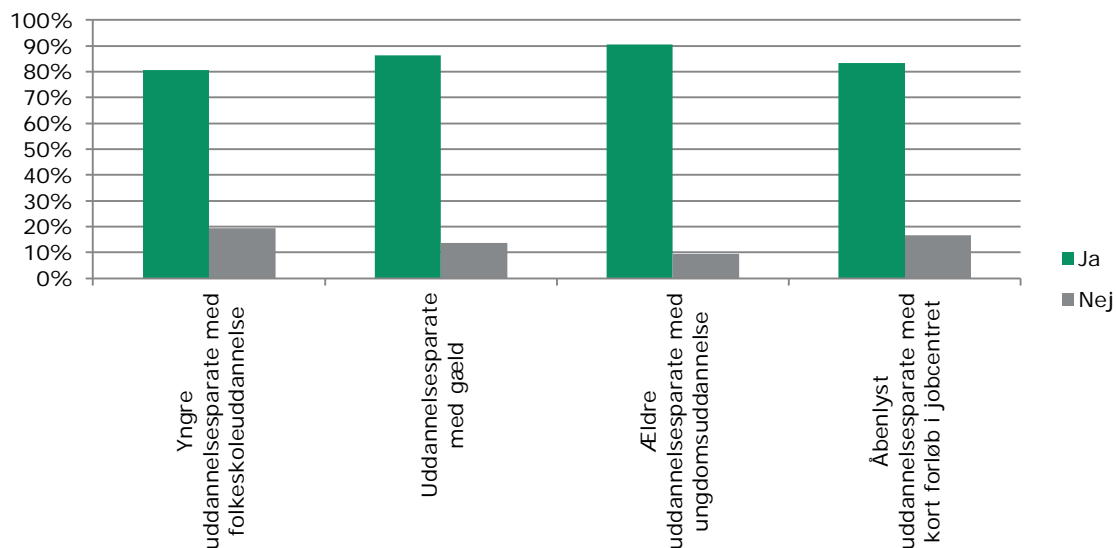
Bilagsfigur 1.3 Den unge har eller har planer om at anvende en eller flere strategier for at nedbringe sine boligudgifter

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 31, 22, 21, 18. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,1$.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

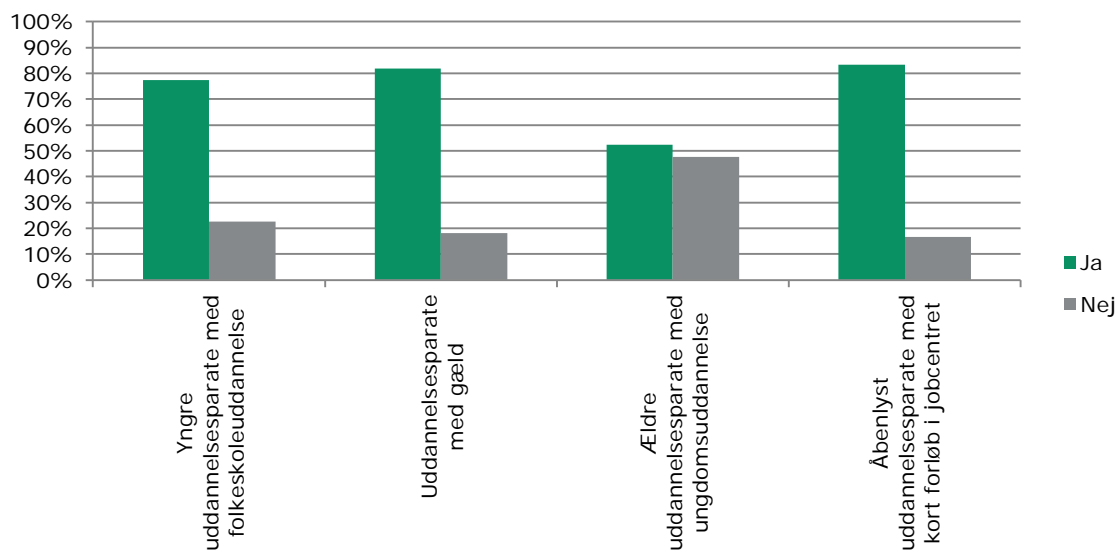
Bilagsfigur 1.4 Den unge har eller har planer om at anvende en eller flere strategier for at reducere sine leveomkostninger

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 31, 22, 21, 18. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er ikke signifikant.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

Bilagsfigur 1.5 Den unge har eller har planer om at anvende en eller flere strategier for at øge sine indtægter

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 31, 22, 21, 18. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,1$.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Randers Kommune

**Det Nationale Institut
for Kommuner og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00